

Zavod za varstvo
kulture dediščine Slovenije

REDKA IN DRAGOCENA ZNANJA, SPRETNOSTI IN POKLICI

33. DNEVI EVROPSKE
KULTURNE DEDIŠČINE IN 11.
TEDEN KULTURNE DEDIŠČINE
23. 9.-7. 10. 2023

DNEVI
EVROPSKE
KULTURNE
DEDIŠČINE

SREDNJA GRADBENA ŠOLA IN GIMNAZIJA
MARIBOR
SMETANOVA ULICA 35, 2000 MARIBOR

PLEČNIK NA GRADBENI

Valerija Anžel Gorski, prof.

Regionalno srečanje DEKD in TKD
21.2.2023, Slovenski etnografski muzej, Ljubljana

Foto: Miroslav Šušter

„Ko izgubiš dediščino, se ta nikoli ne povrne.“

izr. prof. dr. Sonja Iliko, univ. dipl. inž. arh.,
predsednica Slovenskega nacionalnega združenja
za spomeniške in spomeniško okolje ICOMOS

PLEČNIK NA GRADBENI

IZOMOS SLOVENIJA
SLOVENSKO NACIONALNO ZDRUŽENJE
ZA SPOMENIŠKE IN SPOMENIŠKO OKOLJE

izr. prof. dr. Andrej Mavrič,
Direktor Muzeja
Slovenskega narodnega arhiva

ARHITEKTURA IN KULTURA

Maribor, bori se za Plečnikovo kapelo

Sporočilo strokovne in javne skupnosti je jasno: Plečnikova kulturna dediščina naj ostane tam, kjer je (bila), ker duhovna patina prestavitve drugam ne bo preživela

Nina Ambrož

Maribor bi se moral tako boriti za Plečnikovo kapelo, kot se bori Ljubljana za Plečnikov stadion. S to vzporednico je Silvester Gaberček, vodja sektorja za nepremično kulturno dediščino pri ministrstvu za kulturo, speliral na mariborske odločevalce in podal nedvoumno sporočilo, da naj Plečnikova zapuščina v Mariboru ostane in situ, na mestu, kjer je, neokrnjena in nerazkosana. Večina udeležencev na razpravi Srednje gradbene šole in gimnazije Maribor je z njim soglašala.

Sola je namreč v čast letošnje 150. obletnice rojstva svetovno priznanega slovenskega arhitekta Jožeta Plečnika pripravila pogovor o Plečnikovi kapeli Srca Jezusovega v Mariboru. Za mizo je v sredo povabila predstavnike lokalne oblasti, različne strokovnjake in ljudi, povezane z vrhunskega arhitektom, da bi mojstrovino delo postavili na zaslužno mesto - domov, v ljubljansko ulico, in se zavedeli njegovih izjemnih vrednosti. Srečanja se kljub vabilu niso udeležili ne jezuiti, ne zastopniki Best in Parkinga, ne UKC Maribor, kar govori samo zase.

Sonja Ifko: "Bistvo je ohranjanje avtentičnosti, ne da je Plečnik na ogled v kakšni vitrini."

Pribežališče, kjer so čutili toplino

"Plečnikova kapela je bila kot topel dom, pribežališče, kamor so vsi radi hodili in kjer smo čutili toplino, ki je v večjem prostoru ne moreš," se je pred- in povojnih časov v nekoč stanovanjskem, nato skupnostnem in cerkvenem objektu spominjala upokojena profesorica Ljudmila Šedivy, ki je tam živela in Plečnika tudi poznala.

Alenka Črnič, Plečnikova prapranečakinja, je spregovorila o življenju in spoštovanju, ki ga arhitektu po svetu izkazujejo že leta, v Sloveniji, zlasti v Mariboru, pa takšnega odnosa ni. "Nedopustno je, da kapela Srca Jezusovega nima statusa kulturnega spomenika in

da je stavba prodana, interier kapelice pa je v depolu. Medtem ko je na primer fitno skladišče pri Pekarni nedaleč stran od kapelice zaščiten," je dejala. Potem ko so jezuiti nepremičnino v ljubljanski ulici prodali avstrijskemu podjetju Best in Parking, v katerem naj bi razmišljali o gradnji garažne hiše, Plečnikova oprema (cerkvena ladja, oltar in drugo) iz kapele še dve leti leži v skladišču Zavoda Antona Martina Slomika.

Silvester Gaberček: "Maribor bi se moral tako boriti za Plečnikovo kapelo, kot se bori Ljubljana za Plečnikov stadion."

Srečko Štajnbaher, vodja mariborskega Zavoda za varstvo kulturne dediščine, je pojasnil, da se je postopek za zaščito objekta začel že leta 2010, a se je zataknilo pri drugih instancah. Status spomenika bi lahko vključeval tudi občinski prostorski načrt, vendar ga Mestna občina Maribor še ni sprejela, je pripomnil, čeprav sam status (ne)premičnine po izkušnjah konservatorjev se ne rešuje vseh težav.

Moč investitorja, zadržana oblast in nemoč stroke

Podžupan Maribora Gregor Reichenberg, arhitekt, se zaveda, da "ima edina Plečnikova prostorska manifestacija v Mariboru takšno vrednost, kot jo ljubljancem predstavlja Plečnikov celotni ljubljanski opus". A ker ima nepremičnina novega lastnika, s katerim občina preigrava različne scenarije in kuje paketne posle, med drugim naj bi se z družbo Best in Parking dogovarjala o menjavi zemljišča, je bil Reichenberg zadržan. Situacijo pušča odprto. V kontekstu, da ne bi odgnali kapitalsko močnega investitorja in ga "oropali investicije", pa je podžupanu blizu tudi ideja, da Plečnik stoji v drugem, novem ambientu in na drugi lokaciji, morda v novozgrajenem objektu v Magdalenskem parku. "Investitor je bil pripra-

vljen investirati v takšen objekt, ki bi imel vsebinsko kapelo, in če bi mi oziroma jaz to dovolil, bi še bilo narejeno," je izjavil Reichenberg.

Impulz stroke pa je nasproten. "Spomenik ima svojo enkratno izpričevalno vlogo, moč in situ, na mestu, kjer je bil," je poudaril Gaberček, strokovnjak za dediščino, etnolog in sociolog. Zato v Mariboru ne bi smeli popustiti višjim, vplivnejim interesom. Pritrčila sta mu dr. Sonja Ifko, arhitektka, predsednica ICOMOS, združenja za spomenike in spomeniška območja, ki je konzultant Unesca, in Peter Fajdiča, predstavnik civilne iniciative za ohranitev kapele Srca Jezusovega. "Bistvo je ohranjanje identitete, celovitosti in avtentičnosti, ne da je Plečnik na ogled v kakšni vitrini. Kapela ni le interier, ampak celotna stavba, ki priča tudi o Plečnikovi še takrat trajnostno naravnani arhitekturi. Ohraniti moramo odgovorno drži," meni Ifko.

Ira Zorko: "Političa naj grek: socialno javno infrastruktura, komercialni interes in garaže zasebnika pa naj bodo na zadnjem mestu."

Kapela kot mesto zdravljenja in mira

Arhitekt Ira Zorko je osvetlil Plečnikovo duhovni namen, ko je opremil mariborsko kapelo, in željo, da je blizu ljudem in bogu: "Vahódnjaki poznajo besedo saba, to je duhovna patina, ki ga umetniški predmet pridobi, ko živi in je deležen lepote pogledov, razumevanja. To je nekaj neprecenljivega."

Zorko pravi, da "smo na Zahodu glede tega šibki, stvari prevečkrat transformiramo. Toda če prepoznamo, kaj nam to lahko da, bomo lažje zmogli napor, da oživljamo stvari na mestih, kjer pričujemo." Sakralni objekt v bližini bolnišnice ima lepo možnost okrepiti bolnišnično zdravljenje. Politika naj gradi sodobno javno infrastrukturo, komercialni interes in garaže zasebnika pa naj bodo na zadnjem mestu, neke spodaj, je razglabljal arhitekt.

Vlasta Cafnik: "Kapela bi lahko predstavljal most med zdravjem in boleznijo, kjer bi ljudje imeli vsaj dvajset ur na dan možnost, da najdejo mir, dušo."

Čeprav po besedah Štajnbaherja UKC Maribor ni izkazal interesa za vključitev kapele pod svoje okrilje, je

Potem ko so jezuiti Plečnikovo kapelo v ljubljanski ulici prodali avstrijskemu podjetju Best in Parking, naj bi v podjetju razmišljali o gradnji garažne hiše.

Foto: Sašo BIZJAK

o integraciji v bolnišnični prostor razmišljala tudi Vlasta Cafnik, zastopnica pacientovih pravic: "Kapela bi lahko predstavljala most med zdravjem in boleznijo, življenjem in smrtjo, kjer bi ljudje imeli vsaj dvajset ur na dan možnost, da najdejo mir, dušo."

Dileme, ali naj Plečnikova kapela ostane takšna, kot je, in tam, kjer je, ali interier postaviti drugam, ne bi več smelo biti. Javna in strokovna skupnost jasno izražata, da je bistvo ohranjanja kulturne dediščine in tem, da ostane tam, kjer je, upe pa polagata v podžupana. Kajti "duhovna patina, ki je tudi v zidovih, prestavitve ne preživi", je sklenil Zorko.

PLEČNIK KOT
DIAK V
GRADCU
OKOLI LET
1888

JOŽE
PLEČNIK 150
LET/YEARS

MARIBOR

PLEČNIK NA GRADBENI

JOŽE PLEČNIK

ANŠTETIČ NA
GRADCU
OKOLI

Ministrstvo unanostnega razvoja

JOŽE
PLEČNIK 150
LET / YEARS

PLEČNIK NA GRADBENI

DUNAJ

JOŽE
PLEČNIK 150
LET / YEARS

PLEČNIK NA GRADBENI

PRAGA

JOŽE
PLEČNIK 150
LET / YEARS

PLEČNIK NA GRADBENI

LJUBLJANA

JOŽE
PLEČNIK 150
LET / YEARS

PLEČNIK NA GRADBENI

RAZSTAVA FOTOKLUBA MARIBOR

PLEČNIK NA GRADBENI

 **fotoklub
maribor**
EST. 1936

JOŽE
PLEČNIK
150
LET/YEARS

SREDNJA GRADBENA ŠOLA IN GIMNAZIJA
MARIBOR

Plečnik na Gradbeni

Fotografska razstava Plečnikovih del v organizaciji
Fotokluba Maribor

Dijaki so v okviru DEKD izdelovali mozaike pročelja NUK-ove fasade arhitekta Jožeta Plečnika

Predstavitev
Plečnikovega leta
in Plečnikove
stavbne dediščine
našim Erasmus+
partnerjem iz
Nemčije, Italije in
Poljske

Uvodna predstavitev, v kateri smo poudarili problem ohranitve Plečnikove kapele na mestu samem.

Pozdravni govor ravnateljice SGŠGMB mag. Alenke Ambrož Jurgec.

Foto: Gero Angleitner

Študentke arhitekture s Fakultete za arhitekturo v Ljubljani Sara Martinšek, Teja Kranjec in Pija Markelj – predstavitev arhitekta Jožeta Plečnika in vodenje delavnice.

Govor Petra Fajdige, vodje iniciativnega odbora za ohranitev Plečnikove kapele v Mariboru.

Foto: Gero Angleitner

Začetek delavnice - napotki in priprave za izdelavo makete

Foto: Gero Angleitner

Izrezovanje načrta makete

Foto: Gero Angleitner

Prenašanje načrtov fasad na kartone.

Foto: Gero Angleitner

Izrisovanje in prenašanje detajlov na kartone

Foto: Gero Angleitner

Strokovno sodelovanje z gospo Mileno Antonić iz Zavoda za varstvo kulturne dediščine Maribor na naši delavnici

Foto: Gero Angleitner

Izrezovanje delov makete

Foto: Gero Angleitner

Spremljanje dela na delavnici – ga. ravnateljica, mag. Alenka Ambrož Jurgec

Foto: Gero Angleitner

Lepljenje posameznih delov stavbe

Foto: Gero Angleitner

Sestavljanje detajlov makete – vhod s stopniščem in oboki.

Foto: Gero Angleitner

Izdelava podaljška kapele z notranjim
prezbiterijem.

Foto: Valerija Anžel Gorski

Izrezovanje oken fasade.

Foto: Gero Angleitner

Sestavljanje makete stavbe.

Foto: Valerija Anžel Gorski

Izdelava strehe stavbe in njena postavititev.

Foto: Gero Angleitner

Pročelje makete stavbe z glavnim vhodom v kapelo.

Foto: Polonca Šerer

Zaključek naše delavnice – maketa samostana s Plečnikovo kapelo Srca Jezusovega v Mariboru.

Foto: Boštjan Čukur

VEČER

NOVICE MOJ USPEH KVADRATI BONBON PRIROČNIKI TISKANA IZDAJA OSMRTNICE

AKTUALNO

Mariborski dijaki bodo maketo Plečnikove kapele razstavljali v Ljubljani

Nina Ambrož

17.09.2022

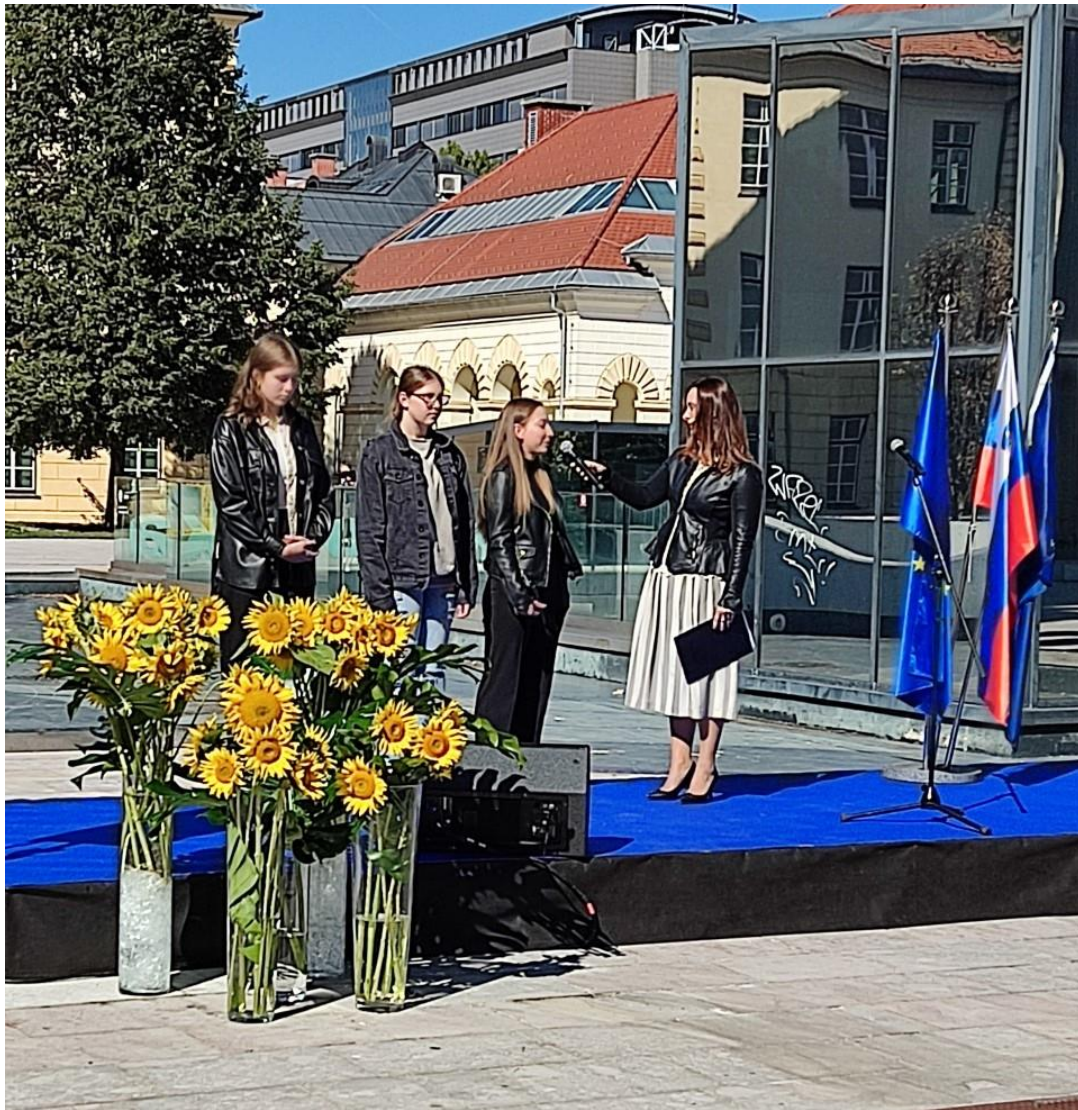

♥ Dodaj med priljubljene

Poslušaj

Predstavitev naše makete na slavnostnem odprtju

Foto: Valerija Anžel Gorski

Zavod za varstvo
kulture dediščine Slovenije

VZTRAJNOSTNA DEDIŠČINA

32. DNEVI EVROPSKE KULTURNE DEDIŠČINE
in 10. TEDEN KULTURNE DEDIŠČINE

24. 9. - 8. 10. 2022

www.zvkds.si/dekd

**SLAVNOSTNO ODPRTJE
32. DNEVOV EVROPSKE KULTURNE DEDIŠČINE
IN 10. TEDNA KULTURNE DEDIŠČINE**

**V petek, 23. septembra 2022,
ob 11. uri vas vlijudno vabimo
v Narodni muzej Slovenije – Metelkova,
Maistrova ulica 1, Ljubljana.**

Osrednji dogodek bo odprtje razstave Vaš Plečnik. Ob evropskem letu mladih, 150. obletnici rojstva arhitekta Jožeta Plečnika in temi (Vz) trajnostna dediščina se osredotočamo na odnos današnjih generacij do arhitektove zapuščine. Vodilno temo razstave Plečnik in jaz so pod mentorskim vodstvom študentov Fakultete za arhitekturo Univerze v Ljubljani nadgradili dijaki dveh gradbenih šol: Srednje šole za gradbeništvo in varovanje okolja, Šolski center Celje, in Srednje gradbene šole in gimnazije Maribor.

Slavnostna gostja odprtja bo dr. Asta Vrečko, ministrica za kulturo. Zbrane goste bo pozdravila tudi gostiteljica ddr. Mateja Kos Zabel, vršilka dolžnosti direktorice Narodnega muzeja Slovenije. Glasbeni gost bo Vasja Vipotnik (Skova), prireditev bo povezovala dr. Blažka Müller.

Veselimo se vašega obiska!

Jernej Hudolin, generalni direktor
Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije

dr. Blažka Muller in Anja Jemenšek, dijakinja 2. Co

Foto: Valerija Anžel Gorski

Predstavitev makete na razstavi v Narodnem muzeju Slovenije v Ljubljani

Foto: Valerija Anžel Gorski